

مؤسس (مؤسس) که تأسیس بانک شرکت می‌کنند باید اقل پنج هزار تومان بدهند لیکن کسان دیگر هستند که سی هزار تومان و بیشتر می‌دهند بنا بر این خوبست آقای امام جمعه هم نسبت بشمول خودشان بیشتر از این همراهی فرمایند (در این موقع بقرائن لایحه که بعدالدوله نوشته شده بود شروع شد، مضمون آن لایحه تقریباً این بود که بواسطه کمبایی پول در مملکت اقدامات در تأسیس بانک پیشرفت نخواهد کرد، استقراض از خارج هم برای مملکت مضرت است، در اینصورت خوبست تذکره بقیعت یکتومنان برای عموم رعایا ترتیب بدهند. بدهنده شماره نفوس ایران بیست و دو هزار تومان برای دفع احتیاجات حالیه جمع آوری خواهد شد. تا اینجای مکتوب قرائت شد و نهی از قرائت مابقی آن کردند)

حاج سید ابراهیم - در خصوص انتخاب و ورود و کلاه ولایات چه اقدامات شده

آقا سید عبدالله - مجتهد وارد خواهند شد.

زرگر باهی - زمستان در پیش است در باب ترتیب امور بلدیة تکلیفی معین نفرمودید

رئیس - کارها باید موافق قاعده و ترتیب پیش نهاد شود، مسئله بلدیة هم بنوبت خود موضوع بحث خواهد شد.

سعدالدوله - اولاً باید حدود ادارات معین شود پس از تعیین دستور وزراء مسئله ترتیب امر بلدیة راجع بوزارت داخله می‌شود فعلاً لازم است در تشکیل و برقراری کمیسیون تعیین قوانین اهتمام غزود.

صدیق حضرت - کمیسیون تشکیل شده لکن اعضای آنها مثل سایرین باختلاف وقت حاضر می‌شوند.

آقا سید حسین - تکلیف مراض چیست ؟

صدیق حضرت - راجع باشماقی است که طرف رجوع مراض هستند (مقصود دوزار هستند)

سعدالدوله - معمول مجالس ملی خارجه اینست که جای هر طبقه معین است و وزراء مسئول یا معاونین آنها هم حاضر میشوند تا اگر مطلبی راجع به یکی از آنها مذاکره شود فوراً ترتیب و انجام آنرا از آن وزیر بخواهند بنا بر این لازمست شرحی به صدارت ظلمی در باب فرستادن وزراء به مجلس نوشته شود.

رئیس - امشب منویسم و فردا خواننده و فرستاده میشود.

صدیق حضرت - بلیتی چاپ شده و بعضی از تماشاچی داده خواهد شد که زیاده از اندازه جمع نشوند.

آقا میرزا سید ولی الله خان - هر قدر تماشاچی مجتمع شود ضرری نخواهد داشت.

سعدالدوله - بعد از تماشاچی ها مهمل اطلاع هستند لازم است حاضر شوند و مذاکرات مجلس را بر مردمان خارج برسانند که اسباب هشیاری و توجه آنها را برده شود.

آقا شیخ حسین - خوب است این تماشاچی ها مثل صاحب لایحه سابقه نهی از تشکیل بانک و تأسیس امور خیریه نکنند

مذاکرات مجلس پنجمه هفتم شوال ۱۳۲۳ پس از حضور و کلا

صدیق حضرت - در باب کمیسیون ترتیب دفتر مجلس مذاکره و یاد آوری کرد پس از مقالات مقرر شد که اجزاء کمیسیون از روز سه شنبه حاضر شوند.

رئیس - از حاج سید محمد از حضور حضرتان تجار استفسار کردند. ایشان جواب دادند که حضرتان فعلاً در تلگرافخانه باصفهان و شیراز و تبریز در تشکیل بانک ملی مشغول مغایره و مذاکرات هستند و فقط جواب مساعد صحیحی که رسیده از تبریز است و خوبست از طرف آقایان علما تمام ولایات مغایره شود که در خصوص تأسیس بانک ملی همراهی و مساعدت لازمه بکنند اعلان تشکیل بانک هم امروز بپایگاه داده شده.

آقا میرزا محمود کتاب روش - لزوم روزنامه مجلس وطبع آن را عنوان کرد.

رئیس - امتیاز روزنامه باسم مجلس با آقا میرزا معین داده شده امروز هم بپایگاه فرستاده میشود. (در خصوص چند نفر باقی مانده کلائی مرکزی طهران مذاکرات بپایان آمد.)

رئیس - نشنول هستیم که بطوری شروع بانتخاب و تعیین آنها بکنیم که دیگر مورد ایراد مردم نباشد.

مدتی در خصوص مطالبه نظامنامه اساسی مذاکرات در میان بود در این باب بعضی از وکلا خاصه حاج محمد تقی و حاج سید ابراهیم و آقا سید حسین غلبی سختی کردند از جواب بعضی از وکلا استفاده میشد که از جانب دولت در این خصوص ماطله و مداهنه میشود بالاخره مقرر شد که از طرف آقایان علما در این خصوص شرحی نوشته و مطالبه شود چنانچه سابقاً در باره نظامنامه انتظامات نوشته و نظامنامه را گرفتند (کافه مزبور نوشته و فرستاده شد)

در باب اجتماع و تنظیم سیادان و تحصیل آنها در تلگرافخانه از زلی و ترتیب و قرار نامه تجار و زوفا مقالات در میان آمد.

رئیس - هنوز جواب از وزارت خارجه نرسیده لیکن خودم شخصاً چندی ماض و متصدی این عمل بودم، سابقاً قرائت آن در آخر پنج سال تجدید میشد حالا میگویند ۲۴ و ۲۰ و ۶۱ و ۱۰ سال مدت اجازه و قرائت آن تعیین شده است در این خصوص مقرر شد منتظر وصول جواب از وزارت خارجه باشند.

(امروز سیدالدوله و حاجی سید نصر الله و کابل و لرهایای هندی حاضر نبودند و کلام قدری دیر بمجلس حاضر شدند)

مذاکرات مجلس سه شنبه دهم شوال بواسطه تغییر در امر خزان خانه و انتشار خبر

از حیث کمبایی نان موضوع مذاکره و کلا حق خزانخانه و اصلاح امر نان است غالباً وکلا تحکیمات مردم را در امر نان اظهار میدادند، عتیقه بعضی بر این بود که بواسطه ادراج این امر بعهده اهل ابد دولت این انتشار خبر را هم بدهد استدلالی است که از طرف مجلس اظهار شود که ترتیب خزانخانه بعهده کمبایی و اکیلا بود.

اظهارات بعضی این بود که باید اظهار نمود

در صورتیکه اکثریت آراء و کلاه مجلس بر این شد که تشکیل کمبایی در این باب بعهده مؤسسان آنها برای تمهید حاضر شدند چرا از طرف دولت اجرای رای مجلس بشعوب افتاد.

و از جمله ایراداتیکه داشتند این بود در صورتیکه مردم بواسطه کمبایی نان ناچار بخیریداری آن بقیعت سابقه هستند دیگر چرا از طرف دولت بیست هزار تومان از خزانه اندرون بتوسط حکومت برای مصرف ضرر داده شود و حال آنکه وزراء دست اندازی بپوجودی خزانه راجاز نمیدانستند.

جمعی وای دادند که از طرف مجلس چند نفر بر سالت حضور صدارت عظمی بروند در این خصوص مذاکرات در میان آمد جمعی را عقیده این بود که واسطه باید از وکلا باشد. بعضی رسالت وکلا را مخالف نظامنامه میدانستند. بعضی رسالت را بر عهده رئیس محول میدادند و بعضی دیگر هم این راه را بجز نمیدادند اظهار رئیس این بود که دوزار در موارد لازمه باید بمجلس حاضر شوند رئیس مجلس نمیتواند برای درخواست ترتیب امور علاقات وزراء برود بعضی را در این موضوع عقیده این بود که باید تا سه روز منتظر بود پس از این مدت در صورت عدم اصلاح این امر باید شرحی نوشته و رسولی فرستاده شود. سیدالدوله اظهار داشت که از طرف جناب وزیر مخصوص پایشان پیغام رسیده و اطلاع داده شده است که بهیچوجه عایل به داخله در امر خزانخانه نیستند و کلا صرت را حاصل میکنند در صورتیکه با اقدامات مجلس تمهید این امر بده کمبایی باشد. و از عهده حکومت خارج شود. در جواب این پیغام گفته شد که خوبست این شرح از طرف حکومت کتباً اظهار شود. از طرف رئیس اظهار شد که وزراء باید حاضر شوند و در اصلاح این امر همراهی نمایند.

بالاخره با اکثریت آراء شرحی در این خصوص بصدارت عظمی نوشته و در مجلس قرائت شد.

مجداً در خصوص اینکه جای وزراء باید در مجلس معین شود و در مواقع لزوم بمجلس حاضر شوند مذاکره بپایان آمد.

و از سید مقتول هم مجدداً اظهار تظلم نمود لایحه هم که از طرف عنوان در خصوص اقدام در تسهیل تحصیل و ترقی معارف دختران مملکت بود دوم مجلس قرائت شد.

مذاکرات مجلس پنجمه ۱۲ شوال

مذاکرات در امور مختلفه و قرائت تلگرافات و لوابج جواب آنها بوده است.

جواب تلگرافیکه از طرف صدارت عظمی در خصوص انتخاب مغایره شده بود مبنی بر اظهار تشکر و اظهار رضایت از حکومت از حیث مساعدت در تنزیل قیمت و قرائت از ادراج عمومی و استدعای بدل مرحت ملوکانه در حق حکومت از طرف اهالی مکتب مانده با تلگرافی که از طرف طلمه آنها مطایره شده بود بالاخره جوابی که از طرف صدارت عظمی رسیده بود قرائت شد.

تلگرافی از (ملایر) در جواب تلگراف صدارت عظمی مبنی بر استفسار از کیفیت انتخاب و عده و کلا مغایره شده بود.

تلگرافی نیز از (پرد) بهمان مضمون مغایره شده بود.

همچنین تلگرافی از (کردستان) در استفسار